

Research Paper

New Higher Education Research and Knowledge , 1 (4), 2024

Investigating the effect of research self-efficacy on the quality of learning experiences in students of Babol University of Medical Sciences

Maedeh Khanalipour Roudi

^a. PhD in Educational Management, Education, Mazandaran Province, Babol, Iran

ARTICLE INFO

Keywords:

Research self-efficacy,
Quality of learning
experiences,
University of Medical
Sciences

Received:

05 December 2024

Received in revised form:

01 January 2025

Accepted:

02 February 2025

Published:

19 February 2025

Pp.15-26

ABSTRACT

Background and Objectives: Research self-efficacy is an important factor for academic success in graduate students and pursuing research. Accordingly, the ability to perform research is considered one of the important and essential research self-efficacy skills for graduate students; therefore, the aim of the present study was to investigate the effect of research self-efficacy on the quality of learning experiences in students of Babol University of Medical Sciences.

Methodology: This research is applied in terms of purpose and was conducted with a mixed approach (qualitative and quantitative). In the qualitative approach, the Delphi method was used, and in the quantitative approach, the descriptive method of correlation was used. In the qualitative section, the statistical population was identified as 30 professors of Babol University of Medical Sciences who were experts in the field of the research subject, and based on the saturation law, 10 people were determined and selected as the statistical sample. In the quantitative section, the opinions of 3671 students of Babol University of Medical Sciences were used. In this section, based on the Cochran formula, 351 people were selected as the statistical sample by stratified random sampling method based on the university department. The opinions of the statistical population in the quantitative section of the research were obtained through 2 research self-efficacy questionnaires (researcher-made) with 66 questions and 8 dimensions, and the quality of learning experiences questionnaire with 45 questions and 6 dimensions. Structural equations were used to analyze the data.

Results: The results showed that the relationship between research self-efficacy and the quality of learning experiences is statistically significant. The t-value (6.601) indicates that the probability of this relationship occurring by chance is very low and it can be said with more confidence that research self-efficacy significantly affects the quality of learning experiences. In other words, increasing the quality and effectiveness of research self-efficacy leads to improving the quality of learning experiences.

Conclusion: The results of this study showed that research self-efficacy has a positive effect on the quality of students' learning experiences. These findings indicate that students who are confident in their abilities to carry out research activities benefit from the effects of the quality of learning experiences, such as educational success and personal growth of learners, the formation of basic skills, learning motivation, and cognitive and emotional developme.

Citation: Khanalipourroudi, M. (2025). Investigating the Effect of Research Self-Efficacy on the Quality of Learning Experiences in Students of Babol University of Medical Sciences. *Knowledge and Research in Modern Higher Education*, 1(4), 15-26.

مقاله پژوهشی

بررسی تاثیر خودکارآمدی پژوهشی بر کیفیت تجارب یادگیری در دانشجویان دانشگاه

علوم پزشکی بابل

مائده خانعلی پور رودی

دکتری تخصصی مدیریت آموزشی، آموزش و پرورش استان مازندران، بابل، ایران

چکیده

اطلاعات مقاله

واژگان کلیدی:

خودکارآمدی پژوهشی، کیفیت تجارب یادگیری، دانشگاه علوم پزشکی

زمینه و هدف: خودکارآمدی پژوهشی عامل مهمی برای موفقیت تحصیلی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی و پیگیری اجرای تحقیق است. بر همین اساس، توانمندی انجام یکی از مهارت های خودکارآمدی پژوهشی مهم و اساسی برای دانشجویان تحصیلات تکمیلی محسوب می شود؛ لذا هدف مطالعه حاضر، بررسی تاثیر خودکارآمدی پژوهشی بر کیفیت تجارب یادگیری در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بابل بود.

روش شناسی:

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی است که با رویکرد آمیخته (کیفی و کمی) انجام شد. در رویکرد کیفی از روش دلفی و در رویکرد کمی از روش توصیفی از نوع همبستگی استفاده شد. جامعه آماری در بخش کیفی اساتید دانشگاه علوم پزشکی بابل که در زمینه موضوع پژوهش خبره بودند به تعداد ۳۰ نفر از آنان مورد شناسایی قرار گرفت و براساس قانون اشباع به تعداد ۱۰ نفر تعیین و به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. در بخش کمی از نظرات دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بابل به تعداد ۳۶۷۱ نفر استفاده شد. در این بخش بر اساس فرمول کوکران تعداد ۳۵۱ نفر با روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای براساس واحد دانشگاهی به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. نظرات جامعه آماری در بخش کمی تحقیق از طریق ۲ پرسشنامه خودکارآمدی پژوهشی (محقق ساخته) با ۶۶ سوال و ۸ بعد، پرسشنامه کیفیت تجارب یادگیری با ۴۵ سوال و ۶ بعد بدست آمد. بر اینجریزه و تحلیل داده ها از معادلات ساختاری استفاده شد.

یافته ها:

نتایج نشان داد که رابطه بین خودکارآمدی پژوهشی و کیفیت تجارب یادگیری از لحاظ آماری معنی دار است. مقدار t -value (۶/۶۰۱) نشان دهنده آن است که احتمال این رابطه به صورت تصادفی بسیار کم است و میتوان با اطمینان بیشتری گفت که خودکارآمدی پژوهشی به طور معناداری بر کیفیت تجارب یادگیری تأثیر میگذارد. به بیان دیگر، افزایش کیفیت و اثربخشی خودکارآمدی پژوهشی منجر به بهبود کیفیت تجارب یادگیری میشود.

نتیجه گیری:

نتایج این پژوهش نشان داد که خودکارآمدی پژوهشی تأثیر مثبتی بر کیفیت تجارب یادگیری دانشجویان دارد. این یافته ها بیانگر آن است که دانشجویانی که به توانای های خود در انجام فعالیتهای پژوهشی اعتماد دارند، از تأثیرات کیفیت تجارب یادگیری مانند موفقیت آموزشی و رشد فردی یادگیرندگان، شکل دهی مهارتهای اساسی، انگیزه یادگیری و توسعه شناختی و عاطفی استفاده میکنند.

تاریخ دریافت:

۱۴۰۳/۰۹/۱۵

تاریخ بازنگری:

۱۴۰۳/۱۰/۱۲

تاریخ پذیرش:

۱۴۰۳/۱۱/۱۴

تاریخ انتشار:

۱۴۰۳/۱۲/۱

صص. ۱۴-۱

استناد: خانعلی پور رودی، مائده، (۱۴۰۳). بررسی تاثیر خودکارآمدی پژوهشی بر کیفیت تجارب یادگیری در دانشجویان دانشگاه علوم

پزشکی بابل. *دانش و پژوهش در آموزش عالی نوین*، ۱(۴)، ۱۵-۲۶.

مقدمه:

مراکز آموزش عالی و دانشگاه‌ها با انجام سه مأموریت اصلی خود شامل آموزش، پژوهش، و ارائه خدمات، نقشی کلیدی در توسعه سیاسی، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و بهداشتی جوامع ایفا می‌کنند (طهماسب‌زاده شیخ‌لار و همکاران، ۱۳۹۷، ص ۲۵۸-۲۵۷). این نهادها نه تنها محیطی برای یادگیری و پژوهش فراهم می‌کنند، بلکه به شکل‌گیری نسل‌های آینده پژوهشگران و متخصصان نیز کمک می‌کنند. با این وجود، کیفیت و کارایی عملکرد آن‌ها نیازمند بررسی مستمر است. در این میان، خودکارآمدی پژوهشی به عنوان یکی از مؤلفه‌های مهم در رشد علمی و حرفه‌ای دانشجویان مطرح شده است. خودکارآمدی پژوهشی به برداشت افراد از توانایی‌ها و اعتماد به نفس آن‌ها در انجام فعالیت‌های پژوهشی اشاره دارد و عاملی مؤثر بر انگیزش، عملکرد پژوهشی، و تولیدات علمی است (نصیری ولیک بنی و همکاران، ۱۴۰۰، ص ۸۲؛ بالتس و همکاران، ۲۰۱۰، ص ۵۲). این توانمندی شامل گستره‌ای از فعالیت‌ها، از پژوهش کتابخانه‌ای تا طراحی، اجرا، و تکمیل پروژه‌های علمی را در بر می‌گیرد و تأثیر مستقیمی بر کیفیت دستاوردهای علمی دارد (همینگز و کای، ۲۰۱۰، ص ۵۶۳). در همین راستا، خودکارآمدی پژوهشی نقش مهمی در موفقیت تحصیلی و پژوهشی دانشجویان ایفا می‌کند و می‌تواند در تقویت روحیه پژوهشگری و تمایل به ادامه تحقیقات در دانشجویان مؤثر باشد (کاظمی وردنجانی و همکاران، ۱۳۹۶، ص ۶۷). امروزه پرورش انسان‌های مبتکر، خلاق و خودکارآمد در پژوهش به یکی از دغدغه‌های اصلی کشورها تبدیل شده است و یکی از آرمان‌های جوامع امروزی، پرورش افراد پژوهشگر است که باعث رشد و اعتلای خود و جامعه شوند. یکی از راه‌های رسیدن به این هدف توجه به آموزش و به صورت خاص آموزش عالی و موضوع آموزش مبتنی بر پژوهش است. خودکارآمدی پژوهشی میزان آمادگی دانشجویان در رابطه با فعالیت‌های پژوهشی را مورد سنجش قرار می‌دهد چنانچه دانشجویان از فرآیندهای خودکارآمدی پژوهشی استفاده نمایند می‌توانند به‌طور مؤثر مطالعه و پژوهش کنند، بر چگونگی مطالعه‌ی درسی و پژوهشی خود نظارت نمایند و عملکرد تحصیلی و پژوهشی بهتری داشته باشند. بنابراین بررسی خودکارآمدی پژوهشی، تحلیل و واکاوی عوامل مؤثر بر آن، به دلیل تأثیر بر انجام موفقیت‌آمیز پژوهش و دنبال کردن آن در دانشجویان تحصیلات تکمیلی، اهمیت می‌یابد و می‌تواند پاسخگوی بسیاری از مسائل و مشکلات انگیزشی دانشجویان در انجام پژوهش و همچنین کمک بزرگی برای اعضای هیأت علمی جهت شناسایی نقاط قوت و ضعف دانشجویان‌شان در انجام پژوهش باشد (ایزدی و همکاران، ۱۴۰۰، ص ۷۷). خودکارآمدی پژوهش به باورهای محقق در زمینه انجام پژوهش مربوط است. و به قضاوت افراد در خصوص توانمندی‌های‌شان برای سازمان‌دهی و اجرای فعالیت‌های پژوهشی گفته می‌شود. خودکارآمدی پژوهشی نشان‌دهنده انطباق مفهوم شناختی - اجتماعی خودکارآمدی با حوزه تحقیقات علمی دانشگاهی است و یکی از بهترین پیش‌بینی‌کننده‌های موفقیت‌آمیز بودن فعالیت‌های پژوهشی است. خودکارآمدی پژوهشی نقش مهمی در درگیر شدن با فعالیت‌های علمی دارد. خودکارآمدی پژوهشی عامل مهمی برای موفقیت پژوهشی در دانشجویان تحصیلات تکمیلی و پیگیری اجرای تحقیق است (پاجارس، ۲۰۲۴، ص ۲۳). خودکارآمدی پژوهشی، میزان اطمینان دانشجویان در فعالیت‌های مختلف پژوهشی را در برمی‌گیرد. این اعتماد و اطمینان سطح وسیعی از فعالیت‌های پژوهشی از

پژوهش کتابخانه‌ای تا طراحی، اجرا و تکمیل پروژه‌های عملی را پوشش می‌دهد. خودکارآمدی پژوهشی، میزان اعتماد افراد به توانایی‌هایشان در انجام دادن فعالیت‌های پژوهشی از جمله ایده پردازی، پرورش مفهوم، تحلیل نتایج و گزارش نهایی است (شانک^۱ و همکاران، ۲۰۲۳، ص ۱۲). خودکارآمدی پژوهشی، معیاری برای پیش‌بینی تولیدات علمی پژوهشی است. خودکارآمدی بالا باعث افزایش سطح کیفیت دستاوردهای علمی می‌شود و خودکارآمدی پایین سبب تولید دستاوردهای علمی ضعیف می‌شود. در واقع، خرده مقیاس‌های خودکارآمدی پژوهشی، ابزاری مفید برای ارتقای مباحث ارائه شده توسط استادان دانشگاه در کلاس درس خواهد بود. خودکارآمدی پژوهشی، میزان اعتماد افراد به توانایی‌هایشان در انجام دادن فعالیت‌های پژوهشی از جمله ایده پردازی، پرورش مفهوم، تحلیل نتایج و گزارش نهایی است (یزدانی و حسن‌پور، ۱۴۰۰، ص ۳۹). خودکارآمدی پژوهشی، همانند دیگر زمینه‌های خودکارآمدی به اعتقاد فرد در مورد توانایی انجام یک وظیفه اشاره دارد. خودکارآمدی پژوهشی به این نکته اشاره دارد که فرد تا چه اندازه در انجام یک پژوهش خود را توانا می‌داند و به توانایی‌های خود اعتقاد دارد و این توانایی را در خود می‌بیند که یک پژوهش را با موفقیت انجام دهد که از طریق اندازه‌گیری این متغیر در افراد مختلف می‌توان تا حدی توانایی افراد را در انجام موفقیت‌آمیز پژوهش پیش‌بینی کرد.

متغیر دیگر پژوهش حاضر کیفیت تجارب یادگیری می‌باشد که به ادراک دانشجویان از دروندادهای مستقیم و غیرمستقیم گفته می‌شود که از دانشکده، گروه، کلاس، و به طور کلی از دانشگاه کسب می‌کنند. (ذاکری و مومنی مهموئی، ۱۳۹۷). به طور کلی کیفیت تجارب یادگیری به مجموعه‌ای از عوامل اشاره دارد که تأثیر مستقیم بر فرآیند یادگیری و نتایج آن دارند. این عوامل شامل محیط یادگیری، محتوای آموزشی، روش‌های تدریس، تعاملات میان یادگیرندگان و اساتید، و ابزارهای آموزشی مورد استفاده می‌شود. تجارب یادگیری باکیفیت می‌توانند انگیزه یادگیری را افزایش دهند، درک عمیق‌تر از مفاهیم ایجاد کنند و به توسعه مهارت‌های تفکر انتقادی و حل مسئله کمک کنند. از جمله مواردی که دانشجویان با آن مواجه هستند، می‌توان به محتوای آموزشی، منابع و انعطاف‌پذیری برنامه‌های درسی اشاره کرد (پیری و همکاران، ۱۳۹۸، ص ۱۲). کیفیت تجارب یادگیری از اهمیت بالایی برخوردار است زیرا مستقیماً بر موفقیت تحصیلی، توسعه مهارت‌ها و رشد فردی یادگیرندگان تأثیر می‌گذارد. اهمیت و تأثیرات کیفیت تجارب یادگیری در فرآیند آموزش کیفیت تجارب یادگیری یکی از مهم‌ترین عوامل تعیین‌کننده در موفقیت آموزشی و رشد فردی یادگیرندگان است. این کیفیت نه تنها بر عملکرد تحصیلی تأثیر می‌گذارد، بلکه در شکل‌دهی مهارت‌های اساسی، انگیزه یادگیری و توسعه شناختی و عاطفی یادگیرندگان نیز نقش اساسی دارد. ایجاد محیط‌های یادگیری باکیفیت باید یکی از اهداف اصلی سیستم‌های آموزشی باشد تا بتواند یادگیرندگانی پویا، خلاق و مجهز به مهارت‌های لازم برای زندگی در دنیای پیچیده امروزی تربیت کند. کیفیت بالای تجارب یادگیری می‌تواند انگیزه یادگیرندگان را به شدت افزایش دهد. وقتی یادگیرندگان در محیطی قرار می‌گیرند که از نظر فیزیکی و روانی حمایت‌کننده است و از روش‌های تدریس مؤثر و محتوای جذاب بهره می‌برد، احتمال بیشتری وجود دارد که به یادگیری علاقه‌مند شوند و در فرآیند یادگیری به صورت فعالانه شرکت کنند. این انگیزه به نوبه خود می‌تواند به بهبود نتایج تحصیلی و افزایش پایداری در تحصیل منجر شود. تجارب یادگیری باکیفیت به توسعه مهارت‌های کلیدی مانند تفکر انتقادی، حل مسئله، و همکاری گروهی کمک می‌کند. این مهارت‌ها برای موفقیت در زندگی حرفه‌ای و شخصی ضروری هستند و یادگیرندگان را برای مواجهه با چالش‌های دنیای واقعی آماده می‌کنند. آموزش‌هایی که شامل بحث‌های

گروهی، پروژه‌های عملی و فعالیت‌های مشارکتی هستند، به‌ویژه در تقویت این مهارت‌ها مؤثرند. چشم انداز رشد علمی کشور و جایگاه علمی در ۱۴۰۱ حاکی از فاصله ای عمیق و وسیع بین وضع موجود و وضع مطلوب است؛ از این رو در پژوهش حاضر یک روند معکوس برای کالبدشکافی این دانش انجام شده است. یکی از دغدغه های موجود این است که آیا چشم انداز ۱۴۰۱ حاکی از فاصله ای عمیق و وسیع بین وضع موجود و وضع مطلوب است؟ از این رو تسریع در تحقق تربیت پژوهشگران و دانش آموختگان موردنیاز کشور پدیده ای ارزشمند است که این مهم از طریق ایجاد نظام آموزشی کارا با ساختاری پژوهش محور حاصل میشود. اما در حال حاضر یکی از عوامل مهم تمایل نداشتن افراد به پژوهش، نبود روحیه علمی در پژوهشگر است. بنابراین به نظر میرسد بیشتر باید در مورد این دانش جستجو کرد. با توجه به اهمیت و نقش خودکارآمدی پژوهشی، سوالی که در اینجا مطرح میگردد این است که؛ آیا ما واقعا به خودکارآمدی پژوهشی نیاز داریم؟ هرچند پژوهش های پیشین ارتباط بین متغیرهای پژوهش را تایید کرده اند، اما ارتباط ساختاری در این پژوهش ها مورد توجه نبوده است؛ افزون بر این، روحیه پژوهشی در مطالعات داخلی کمتر مورد استقبال قرار گرفته است که هنوز ماهیت آن در آموزش عالی مورد ابهام است. بنابراین با عنایت به مطالب ارائه شده، پژوهش حاضر در پی پاسخگویی به سوال زیر میباشد؛ آیا خودکارآمدی پژوهشی بر کیفیت تجارب یادگیری در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بابل تاثیر دارد؟

روش شناسی:

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر روش آمیخته (کیفی و کمی) است. در رویکرد کیفی از روش دلفی با رویکرد تحلیل محتوا و در رویکرد کمی چون به بررسی وضعیت موجود پرداخته شد، از روش توصیفی از نوع پیمایشی استفاده شد جامعه آماری مورد مطالعه از دو گروه تشکیل شده است:

- بخش کیفی: اساتید دانشگاه علوم پزشکی بابل که در زمینه موضوع پژوهش خبره هستند به تعداد ۳۰ نفر از آنان مورد شناسایی قرار گرفت. خبرگان مشارکت کننده در تحقیق دارای مدرک تحصیلی دکتری، سابقه تدریس و مدیریت بالای ۱۰ سال و مرتبه علمی دانشیار و بالاتر (در حوزه دانشگاهی) بودند، که از نظرات آنان استفاده شد. معیار ورود افراد در بخش کیفی مطالعه جهت تهیه ابزار پرسشنامه، صرفا آندسته از صاحب نظرانی بود که در زمینه خودکارآمدی پژوهشی صاحب نظر بوده و یا در این زمینه تجربه ای داشتند.

- بخش کمی: دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بابل به تعداد ۳۶۷۱ نفر که در بخش کمی از نظرات آنان استفاده شد.

در بخش کیفی با استفاده از روش نمونه گیری هدفمند و با در نظر گرفتن قانون اشباع ۱۰ نفر به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. در بخش کمی بر اساس فرمول کوکران در سطح اطمینان ۹۵٪ و خطای اندازه گیری ۵٪، تعداد ۳۵۱ نفر با روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای براساس حوزه دانشگاهی به شرح جدول ۳-۱ به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. گردآوری داده ها در این پژوهش از دو طریق انجام گرفت:

الف) روش کتابخانه‌ای: هر محقق قبل از شروع پژوهش در مورد موضوعی ویژه، ناگزیر از مراجعه به کتابخانه به عنوان یکی از مهمترین روش‌های جمع‌آوری اطلاعات برای پژوهش علمی خواهد بود. در این پژوهش، از روش کتابخانه‌ای در

بخش مبانی نظری و بررسی دیدگاه‌های صاحب‌نظران و تدوین پیشینه پژوهش پیرامون موضوع پژوهش استفاده شد و محقق با بررسی و مراجعه به اسناد و مدارک در کتابخانه‌ها و سایت‌های مختلف به جمع‌آوری ادبیات پژوهش پرداخت.

(ب) روش میدانی: گردآوری داده‌ها به روش میدانی در این پژوهش در دو مرحله انجام شد:

- بخش کیفی: برای جمع‌آوری داده‌های در بخش کیفی این پژوهش از مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته استفاده شد. پس از شناسایی ابعاد از طریق مطالعه مبانی نظری و مصاحبه با متخصصان و با نظرسنجی از خبرگان، اولین پرسشنامه به صورت بدون ساختار و بازپاسخ تهیه گردید تا به عنوان استراتژی زایش ایده‌ها عمل نموده و به آشکارسازی کلیه موضوعات مرتبط با عنوان تحت مطالعه بپردازد، در حوزه خودکارآمدی پژوهشی سؤالاتی نظیر " مفهوم خودکارآمدی پژوهشی را بیان کنید؟ چه ادراکی نسبت به مفهوم خودکارآمدی پژوهشی دارید؟ به نظر شما ابعاد و شاخص‌های خودکارآمدی پژوهشی چه می‌باشد؟ به نظر شما چه عواملی می‌توانند بر خودکارآمدی پژوهشی موثر باشند؟" تمام پاسخ‌های مرتبط برای پرسشنامه تا حد امکان جمع‌آوری شده، پاسخ‌ها سازمان‌دهی، نظرات مشابه ترکیب، گروه‌بندی و موضوعات تکراری و حاشیه‌ای حذف شد.

- بخش کمی: در بخش کمی براساس معیارهای استخراج شده از مرحله کیفی به طراحی پرسش‌نامه محقق ساخته خودکارآمدی پژوهشی پرداخته شد در اختیار شرکت کنندگان بخش کمی قرار گرفت.

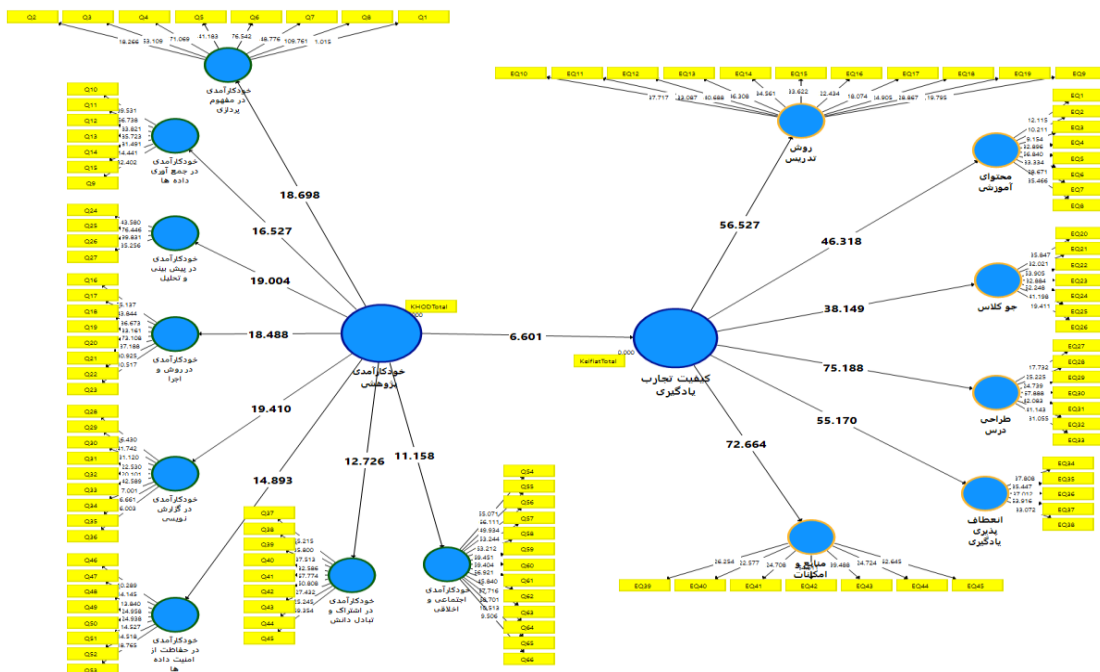
- پرسش‌نامه محقق ساخته خودکارآمدی پژوهشی: این پرسش‌نامه دارای ۶۶ سوال و ۸ بعد «خودکارآمدی در مفهوم پردازی، خودکارآمدی در جمع‌آوری داده‌ها، خودکارآمدی در روش و اجرا، خودکارآمدی در پیش‌بینی و تحلیل، خودکارآمدی در گزارش نویسی، خودکارآمدی در اشتراک و تبادل دانش، خودکارآمدی در حفاظت از امنیت داده‌ها و خودکارآمدی اجتماعی و اخلاقی» می‌باشد که در طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت (خیلی کم، کم، متوسط، زیاد و خیلی زیاد) طراحی و تنظیم شده و به ترتیب از ۱ تا ۵ نمره‌گذاری می‌شود.

- پرسش‌نامه کیفیت تجارب یادگیری: پرسش‌نامه کیفیت تجارب یادگیری کاوان و همکاران (۱۴۰۱): این پرسش‌نامه دارای ۴۵ سوال و ۶ بعد (محتوای آموزش، روش تدریس، جو کلاس، طراحی درس، انعطاف-پذیری یادگیری و منابع و امکانات) می‌باشد که در طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت (خیلی کم، کم، متوسط، زیاد، خیلی زیاد) طراحی و تنظیم شده که به ترتیب از ۱ تا ۵ نمره‌گذاری می‌شود. پایایی ابزار برابر ۰.۷۹ گزارش شده است.

برای تحلیل داده‌های کیفی پژوهش از دو مرحله کدگذاری باز و کدگذاری محوری استفاده شد. بنابراین در مرحله اول ابعاد اصلی و مؤلفه‌ها بر اساس فرآیند کدگذاری باز و محوری داده‌های حاصل از مصاحبه‌های نیمه ساختار یافته با استفاده از روش دلفی و انجام عمل پالایش، کدهای مفهومی ارائه شد و اولویت هر یک از عوامل بر اساس فراوانی مفاهیم ذکر شده در مصاحبه‌ها مشخص گردید. در بخش کمی برای تجزیه و تحلیل داده‌ها، از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی استفاده شده است:

- آمار توصیفی: در بخش آمار توصیفی از فراوانی، درصد فراوانی، میانگین، انحراف معیار، نمودار و جدول استفاده شده است.

دارند. و مقدار ضریب مسیر بین این دو متغیر نیز برابر ۰.۳۸۸ می باشد که بیانگر میزان ضریب تعیین شاخص های متغیر کیفیت تجارب یادگیری توسط مولفه ها و شاخص های خودکارآمدی پژوهشی است. این ضریب مسیر نشان دهنده قدرت و جهت رابطه بین متغیرهای مستقل و وابسته است. مقدار ۰.۳۸۸ نشان می دهد که رابطه مثبت و متوسطی بین مولفه ها و شاخص های خودکارآمدی پژوهشی و کیفیت تجارب یادگیری وجود دارد. به عبارت دیگر، با افزایش کیفیت و کارآمدی خودکارآمدی پژوهشی، انتظار می رود که کیفیت تجارب یادگیری نیز بهبود یابد و تأثیر مثبت بپذیرد. حال با توجه به این مقادیر ضریب مسیر و R^2 نمی توان گفت که آیا این رابطه با معناست یا خیر. برای این امر لازم است تا مقادیر آماره t بین مولفه های متغیر ها و بین دو متغیر بررسی شود که در جدول و نمودار زیر به آن اشاره خواهد شد.

نمودار ۲- مدل روابط علی میان خودکارآمدی پژوهشی و کیفیت تجارب یادگیری در حالت معنی داری ضریب مسیر

جدول ۱- نتایج حاصل از یافته های تحلیل مسیر

متغیرها	SD	سطح معنی داری	آماره t	ضریب استاندارد
تأثیر خودکارآمدی پژوهشی بر کیفیت تجارب یادگیری	۰.۰۳۸	۰.۰۰۰	۶.۶۰۱	۰.۳۸۸

با توجه به نمودارهای ۱ و ۲ و نتایج تحلیل مسیر مندرج در جدول ۱، بین متغیر مکنون برونزا (خودکارآمدی پژوهشی) با متغیر مکنون درونزا (کیفیت تجارب یادگیری)، براساس ضرایب مسیر، بار عاملی ۰.۳۸۸ برقرار است، همچنین به دلیل اینکه مقدار t -value (۶۶۰۱) در خارج بازه (۲/۵۸ و -۲/۵۸) قرار دارد. چون مقدار t -value خارج از بازه بحرانی (۲.۵۸- تا ۲.۵۸) قرار دارد، این بدان معناست که رابطه بین خودکارآمدی پژوهشی و کیفیت تجارب یادگیری از لحاظ آماری معنی دار است. مقدار t -value بسیار بالا (۶۶۰۱) نشان دهنده آن است که احتمال این رابطه به صورت تصادفی بسیار کم است و می توان با

اطمینان بیشتری گفت که خودکارآمدی پژوهشی به طور معناداری بر کیفیت تجارب یادگیری تأثیر می‌گذارد. به بیان دیگر، افزایش کیفیت و اثربخشی خودکارآمدی پژوهشی منجر به بهبود کیفیت تجارب یادگیری می‌شود.

بحث

نتایج پژوهش نشان داد که خودکارآمدی پژوهشی بر کیفیت تجارب یادگیری دانشجویان تأثیر مثبتی دارد. به بیان دیگر، افزایش کیفیت و اثربخشی خودکارآمدی پژوهشی منجر به بهبود کیفیت تجارب یادگیری می‌شود. نتایج تحقیق حاضر با نتایج تحقیقات تابع بردبار و همکاران (۱۳۹۷)، پنتانگ و دومینگو (۲۰۲۴)، رن و لی (۲۰۲۴)، فن (۲۰۲۴)، الباله و همکاران (۲۰۲۴)، هان و همکاران (۲۰۲۴) و ندیانگو (۲۰۲۴) همخوانی دارد. این نتایج به‌وضوح نشان می‌دهند که خودکارآمدی پژوهشی تأثیر قابل‌توجهی بر کیفیت تجارب یادگیری دارد. به عبارت دیگر، پژوهشگرانی که خود را در پژوهش‌های خودکارآمد می‌دانند، معمولاً تجارب یادگیری باکیفیت‌تری را تجربه می‌کنند. خودکارآمدی پژوهشی شامل توانایی انجام موفقیت‌آمیز فرآیندهای پژوهشی است، که این توانایی به نوبه خود باعث می‌شود پژوهشگران در محیط‌های یادگیری، تجارب مثبت و موثرتری کسب کنند. مقدار بالای t -value (۶۶۰۱) نشان می‌دهد که احتمال این رابطه به‌صورت تصادفی بسیار کم است، بنابراین می‌توان با اطمینان بالاتری گفت که افزایش خودکارآمدی پژوهشی منجر به بهبود کیفیت تجارب یادگیری می‌شود. این یافته‌ها اهمیت بالایی تقویت خودکارآمدی پژوهشی را نشان می‌دهند، زیرا با بهبود آن، نه تنها توانایی‌های پژوهشگر در انجام پژوهش بهبود می‌یابد، بلکه تجارب یادگیری او نیز با کیفیت‌تر و غنی‌تر می‌شود. این نتیجه می‌تواند برای نهادهای آموزشی و برنامه‌های توسعه حرفه‌ای بسیار مفید باشد، زیرا نشان می‌دهد که با تمرکز بر افزایش خودکارآمدی پژوهشی، می‌توان کیفیت تجارب یادگیری را بهبود بخشید، که به نوبه خود می‌تواند منجر به ارتقاء سطح دانش و مهارت‌های پژوهشگران شود. کیفیت تجارب یادگیری نیز به‌شدت تحت تأثیر خودکارآمدی پژوهشی قرار می‌گیرد. وقتی فردی احساس می‌کند که توانایی انجام پژوهش‌های موفقیت‌آمیز را دارد، این احساس مثبت و مؤثر به تجارب یادگیری او منتقل می‌شود و موجب می‌شود که یادگیری با کیفیت‌تر و اثربخش‌تری را تجربه کند. مقدار بالای t -value نشان‌دهنده این است که رابطه بین خودکارآمدی پژوهشی و این متغیر بسیار قوی و معنادار است. این امر اهمیت فراوان خودکارآمدی پژوهشی را در فرآیند یادگیری و توسعه مهارت‌های حیاتی مانند تجربه‌های یادگیری نشان می‌دهد. این نتایج تأکید می‌کنند که برای بهبود کیفیت تجارب یادگیری، باید به تقویت خودکارآمدی پژوهشی در دانش‌آموزان و دانشجویان توجه ویژه‌ای شود. به عبارت دیگر، تقویت خودکارآمدی پژوهشی نه تنها توانایی انجام پژوهش را بهبود می‌بخشد، بلکه باعث بهبود کلی فرآیند یادگیری و توسعه مهارت‌های شناختی می‌شود که برای موفقیت علمی و حرفه‌ای ضروری هستند.

نتیجه‌گیری

پژوهش‌های اخیر نشان می‌دهد که خودکارآمدی پژوهشی، به عنوان یکی از عوامل کلیدی در فرآیند یادگیری و توسعه مهارت‌های دانشجویان، نقش بسزایی در بهبود کیفیت تجارب یادگیری ایفا می‌کند. این مفهوم به توانایی و باور افراد در انجام موفقیت‌آمیز فعالیت‌های پژوهشی اشاره دارد. نتایج این تحقیق به‌وضوح نشان می‌دهد که خودکارآمدی پژوهشی در چندین بعد مختلف مانند مفهوم‌پردازی، جمع‌آوری داده‌ها، روش و اجرا، پیش‌بینی و تحلیل، گزارش‌نویسی، اشتراک و تبادل دانش، حفاظت از امنیت داده‌ها و خودکارآمدی اجتماعی و اخلاقی تأثیرگذار است. این ابعاد به‌طور کلی نشان‌دهنده این هستند که خودکارآمدی پژوهشی یک سازه چندبعدی است که تمام جنبه‌های مرتبط با فرآیند پژوهش را در بر می‌گیرد.

این نتایج با تحقیقات قبلی همراستا بوده و نشان می‌دهد که بهبود خودکارآمدی پژوهشی می‌تواند منجر به تقویت مهارت‌های لازم برای انجام پژوهش‌های علمی شود. از منظر خودکارآمدی در روش و اجرا، نتایج نشان داد که خودکارآمدی پژوهشی به‌طور معناداری بر توانایی‌های پژوهشگران در اجرای روش‌های پژوهشی تأثیر می‌گذارد. این امر به ویژه برای پژوهشگرانی که در محیط‌های پیچیده و نیازمند به دقت علمی فعالیت می‌کنند، اهمیت دارد. تحقیقات نشان می‌دهد که پژوهشگرانی که دارای خودکارآمدی بالایی هستند، نه تنها در انتخاب روش‌های مناسب پژوهش موفق‌ترند، بلکه توانایی اجرای دقیق و مؤثر آن‌ها را نیز دارند. این یافته‌ها با نتایج پژوهش‌های پیشین همخوانی دارد و بر اهمیت تقویت مهارت‌های پژوهشی و ارتقای خودکارآمدی در این حوزه تأکید می‌کند. تجارب یادگیری باکیفیت، به دانشجویان این امکان را می‌دهد که دانش و مهارت‌های خود را به شیوه‌ای مؤثر و کارآمد به کار گیرند. این امر به ویژه در محیط‌های آموزشی پیشرفته و نیازمند به تحقیق و تحلیل علمی اهمیت دارد. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که ارتقای خودکارآمدی پژوهشی می‌تواند بهبود قابل توجهی در کیفیت تجارب یادگیری به همراه داشته باشد. نتایج این تحقیق اهمیت بالای خودکارآمدی پژوهشی در فرآیند یادگیری و توسعه مهارت‌های دانشجویان را نشان می‌دهد. دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی می‌توانند از این نتایج برای طراحی برنامه‌های آموزشی و پژوهشی استفاده کنند که به تقویت خودکارآمدی پژوهشی در دانشجویان کمک می‌کند. ارتقای خودکارآمدی پژوهشی می‌تواند به بهبود کیفیت یادگیری و افزایش انگیزه و اعتماد به نفس دانشجویان منجر شود. این امر به ویژه برای دانشجویانی که در محیط‌های پژوهشی و تحلیلی فعالیت می‌کنند، اهمیت دارد. ارتقای این ویژگی‌ها می‌تواند به موفقیت‌های بیشتر در زمینه‌های علمی و حرفه‌ای منجر شود. به‌طور خاص، توجه به این یافته‌ها می‌تواند به ارتقای کیفیت آموزش و یادگیری در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی منجر شود و به توسعه مهارت‌های حیاتی در دانشجویان کمک کند. به این ترتیب، این پژوهش می‌تواند راهنمایی برای توسعه برنامه‌های آموزشی مؤثرتر و کارآمدتر باشد که به بهبود عملکرد دانشجویان در حوزه‌های مختلف کمک کند.

تقدیر و تشکر

پژوهشگران وظیفه خود می‌دانند از تمامی اعضای هیات علمی که با صبر و حوصله فراوان در زمینه تکمیل پرسشنامه‌های این پژوهش همکاری کرده‌اند، کمال تشکر و قدردانی را به عمل آورد.

تأییدیه اخلاقی و کد اخلاق

حقوق مادی و معنوی و بایدها و نبایدهای مالکیت فکری محققان بر اساس قانون کپی رایت و با ذکر منابع محفوظ مانده است. این پرسشنامه‌ها بدون نام بود و در تکمیل آنها اجباری در میان نبوده است. لازم به ذکر است که مقاله حاضر با کد اخلاق IR.IAU.SARI.REC.1402.168 تأیید شده است.

منابع

احمدی، پروین. قریب طزره، سحر. (۱۴۰۱). رابطه مؤلفه‌های برنامه درسی تعاملات آموزشی، کیفیت تجارب یادگیری با رضایت تحصیلی دانشجویان دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه الزهراء. دوفصلنامه مطالعات برنامه درسی آموزش عالی. دوره ۱۳، شماره ۲۵.

افشاری، لیلا. (۱۴۰۲). خودکارآمدی و عملکرد تحصیلی، یک مطالعه تجربی. تهران، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی. ایزدی، حامد. خسروی پور، بهمن. سواری، مسلم. (۱۴۰۰). تحلیل عوامل مؤثر بر خودکارآمدی پژوهشی دانشجویان تحصیلات تکمیلی، جغرافیا و روابط انسانی. دوره ۴، شماره ۳ - شماره پیاپی ۱۵. بریمانی، ابوالقاسم. باقری، مبینا. (۱۴۰۰). پژوهشی تحت عنوان رابطه میان حمایت سازمانی و خودکارآمدی پژوهشی با نقش میانجی رشد توانایی آینده‌پژوهی معلمان. فصلنامه علمی - پژوهشی خانواده و پژوهش. جلد ۱۸ شماره ۴. پوربرات، سالار. رضانی ثانی گلپان، ناهید. حسین زاده، امین. شکوری، پویان. سعیدی، احسان. حارث آبادی، مهدی. (۱۴۰۰). خودکارآمدی پژوهشی و عوامل مرتبط آن در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی. مجله دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی. دوره ۱۳، شماره ۱.

حیاتی، زهرا. رسولی، سیده عصمت. سلیمی، لادن. (۱۳۹۹). مروری بر کیفیت تجارب یادگیری مؤثر فراگیران در دانشگاه های علوم پزشکی. تعالی بالینی، دوره ۱۰، شماره ۳.

حیدری، الهام. مرزوقی، رحمت اله. کشاورزی، فهیمه. (۱۳۹۸). بررسی رابطه بین کیفیت تجارب یادگیری با استرس علمی و خودکارآمدی پژوهشی دانشجویان. مجله توسعه آموزش جندی شاپور اهواز، دوره ۱۰، شماره ۴. ۳۳۵-۳۴۶. ذاکری، ساناز. مومنی مهموئی، حسین. (۱۳۹۷). بررسی رابطه بین میزان انطباق برنامه‌های درسی اساتید با کیفیت تجارب یادگیری و عملکرد تحصیلی دانشجویان. دوفصلنامه مطالعات برنامه درسی آموزش عالی، دوره ۱۸ شماره ۹.

زارعی، علی. (۱۴۰۳). خودکارآمدی در محیط‌های آموزشی، نظریه‌ها و کاربردها. اصفهان، انتشارات جهاد دانشگاهی. سهیلی، فرامرز. سهرابی، فیروزه. عبدی، علی. (۱۴۰۳). الگوی روابط قابلیت‌های پژوهش و توسعه حرفه‌ای با نقش میانجی‌گری انگیزش و خودکارآمدی پژوهش. نشریه مطالعات دانش پژوهی. انتشار آنلاین از تاریخ ۱۴ مرداد ۱۴۰۳. سید نظرلو، سید طاهر. طهماسب‌زاده شیخ لار، داود. قادری، سیامند. محمدی پویا، سهراب. (۱۴۰۱). رابطه تعاملات آموزشی و رضایت تحصیلی با خودکارآمدی پژوهشی دانشجویان. فصلنامه آموزش مهندسی ایران. دوره ۲۴، شماره ۹۳. صادقی، نرگس. شریفی، محمدرضا. (۱۴۰۱). پژوهش‌های خودکارآمدی در آموزش و پرورش. شیراز، انتشارات دانشگاه شیراز. صباغی نیا، مسعود. ربیعی، مهدی. صادقی، حمید. (۱۴۰۱). رابطه به‌کارگیری شبکه‌های اجتماعی مجازی در تعاملات آموزشی دوران بحران کوید ۱۹ و عملکرد تحصیلی دانشجویان با توجه به نقش میانجی کیفیت تجارب یادگیری. مجله دانشگاه علوم پزشکی سبزوار. دوره ۲۹، شماره ۴.

قربانی، محبوبه. (۱۴۰۰). شناسایی مؤلفه‌های خودکارآمدی پژوهشی در سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران. مطالعات ملی کتابداری و سازماندهی اطلاعات دوره ۳۲. شماره ۲ (پیاپی ۱۲۶).

قمی مهین، مسلمی، زهرا. محمدی، سید داود. (۱۳۹۸). ارتباط کیفیت تجارب یادگیری و خودنظم‌دهی با انگیزش تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی قم. مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی. جلد ۱۹، صفحات ۹-۱. قنبری، سیروس. حیدری سورشجانی، نسرین. (۱۳۹۹). نقش کیفیت عملکرد اعضای هیئت علمی در یادگیری خودراهبر با میانجی‌گری خودکارآمدی پژوهشی. تدریس پژوهش. دوره ۸، شماره ۲.

نیاز آذری، مرضیه. (۱۳۹۷). واکاوی رابطه کیفیت تجارب یادگیری و خلاقیت با رشد توانایی آینده پژوهی در دانشجویان. آینده پژوهی مدیریت. دوره ۲۹، شماره ۱ (پیاپی ۱۱۲).

نیاز آذری، مرضیه (۱۳۹۷). واکاوی رابطه کیفیت تجارب یادگیری و خلاقیت با رشد توانایی آینده پژوهی در دانشجویان. فصلنامه آینده پژوهی مدیریت، ۲۹ (۱۱۲)، ۱۰۱-۹۳.

- Bandura, A. (2023). *Self-Efficacy: The Power of Belief in Achieving Goals*. Wiley.
- Collins, R. & Deek, F. (2023). *Toward Designing Innovation Learning Experiences: Examining Engagement and Affective Traits Based on Learner and Course Characteristics*.
- Elballah, K. A. et al., (2024). Future Problem-Solving Skills and Its Relationship with Research Self-Efficacy in Post-Graduate students. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*, 23(5), 180-197.
- Furnham, A. & Cheng, H. (2024). The Big-Five personality factors, cognitive ability, health, and social-demographic indicators as independent predictors of self-efficacy: A longitudinal study. *Scandinavian Journal of Psychology*, 65(1), 53-60.
- Giannakos, M. N. et al., (2020). Fitbit for learning: Towards capturing the learning experience using wearable sensing. *International Journal of Human-Computer Studies*, 136, 102384.
- Han, X. et al., (2024). Academic atmosphere and graduate students' innovation ability: the role of scientific research self-efficacy and scientific engagement. *European Journal of Psychology of Education*, 39(2), 1027-1044.
- Hemmings, B. & Kay, R. (2010). Research self-efficacy, publication output, and early career development. *International Journal of Educational Management*, 24(7), 562-574.
- Ifdil, I. et al., (2024). The College Academic Self-Efficacy Scale (CASES); An Indonesian validation to measure the self-efficacy of students. *Jurnal Kajian Bimbingan dan Konseling*, 4(4), 11.
- Liu, X. et al., (2024). The Relationship between Stress and Academic Self-Efficacy among Students at Elite Colleges: A Longitudinal Analysis. *Behavioral Sciences*, 14(7), 537.
- Ndiango, S. Kumburu, N. P. & Jaffu, R. (2024). Research self-efficacy and research productivity: evidence from academics in Tanzanian public higher education institutions. *Journal of Applied Research in Higher Education*, 16(2), 510-522.